

Az ismeretkör: A gyülekezet lelki egészsége

Kredittartománya (max. 12 kr.): 9

Tantárgyai: 1) Lelkigondozás 2) A lelkigondozás története 3) Teológia és egészség

Tantárgy neve: Teológia és egészség (T427)	Kreditértéke: 3
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, „képzési karaktere” 50-50 (kredit%)	
A tanóra típusa: ea., óraszám: 24 az adott félévben, (ha nem (csak) magyarul oktatják a tárgyat, akkor a nyelve: Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk is.	
A számonkérés módja: koll. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9. félév	
Előtanulmányi feltételek: A gyakorlati teológia elmélete I. és II.	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A teológia és az egészség/betegség kapcsolatának értelmezését vizsgáljuk, mint az élettudomány történet speciális, szerteágazó diszciplináját. Az étellel összefüggő egészség és betegségek különböző teológiai és életfilozófiai felfogások történeti különbözőségét, tudásrendszerük dinamikus megközelítését mutatjuk be a történeti kultúrákban. A Bibliát és a Talmudot e tárgy keretében, főleg, mint a közösségi és egyéni betegségek deszkriptív, preventív, vagy a már kialakult betegségek, fertőzések gyógyításainak, receptjeinek könyvét vesszük értelmezésként vizsgálat tárgyává. Vizsgálataink nem csak szűk körű orvosi, hanem leginkább művelődéstörténeti, multidiszciplináris magyarázatok, megfigyelések és tapasztalatok, alapos megfigyelések alapján alakultak ki. A mindennapi élet ezen problémái megelevenednek egyéni, családi és közösségi szinten. A Bibliai idők mindennapjának szokásait, rítusait és előírásait fejlődéstörténeti szempontból vizsgáljuk. Az ókorban az un. orvosi gondolkodás nehezen választható el a teológiai gondolkodástól, azonban a „szakmai” sajátosságok jellegzetességeit is magán viseli. Bemutatjuk, mennyiben hasonlít a bibliai orvoslás a környező társadalmak orvosi szemléleteire, mit vettek át a többi egészségügyi kultúrából, és mi az ami csak a biblia népére vonatkozik. Egészségügyi szabályozások célja és módszerei mennyiben implementálódtak a történelem során a keresztény és muszlim gyógyászatban. Vizsgáljuk továbbá az emberi élet nagy változásainak orvosi vonatkozásait fogantatás, születés, serdülőkor, felnőtt- és idős kor valamint a halál művészetének problémáit, a fordulópontok társadalmi, szociológiai, pszichológiai és szakrális körülményeit. Ismertetjük a mentális, pszichológiai jelenségek testre-lélekre, az egészségre gyakorolt hatását. Egyéni és közösségi higiénés szabályok, előírások, közegészségügy szerepét a háztartásokban és a településeken, betegellátás, orvoscépzés, beavatkozások lehetőségeit a gyógyítás és a halál művészetének határait. Későbbi idők vizsgálata szerint választ keresünk arra, hogy milyen hatások találhatók az egyetemes zsidó-keresztény kultúra orvostörténeti gondolkodás és a gyógyító gyakorlat fejlődéstörténetében, az orvostudomány és szakágainak kialakulásában az ókortól a 21. századig.	
A tárgy tematikája:	
1. Általános bevezetés az egészség és betegség fogalmába, a gyógyítás és orvoslás történetébe. A medicina helye a gyógyítás művészetében. Az őskori emberek betegségei, gyógyításuk, gyógyító emberek természet feletti erői. Test és lélek. A természet és a hit kapcsolata. A gyógyítási tapasztalat továbbélése a népi orvoslásban, a rendelkezésre álló primer és szekunder források alapján.2. Az ókori magaskultúrák medicinája. Az életerő, energia, démonok, istenek. Egyiptomi, mezopotámiai orvoslás. A bűn büntetése. Az empirikus tudás, a gyógyszerkincs és a technikai eszközök gyarapodása különböző életbölcselettel és hagyománnyal.3. A görög és római medicina fejlődése. Az empirikus Hippokratesz, „az embernél nincs semmi csodálatosabb.” A görög orvosi iskolák. Az egészség megőrzése, diétetika. A hódító rómaiak egészségügye. Celsus, Galenos.4. A Biblia és a Talmud, mint orvostudományi forrás, szakmai narratívák, azok értelmezése forrás feltárás	

alapján. Egyes betegségekről alkotott vélemények (diagnózisok), a többi esettől való jellegzetes elkülönítés (differenciált diagnózis), esetleírások (anamnézisek) körvonalai, szemléleti változások.

5. Fertőzések és járványok. Közegészségügyi kihívások, rendeletek. Tudás és empiria, a hit értelmezései. Gyógyító szentek és a medicina a középkorban. A gyógyító rendek. A fertőzések teóriája, megelőzésük, az ellenük való küzdelem története, populációs és egyéni érdekek alapján. Nem fertőző betegségek és terjedésük, megelőzése, gyógyítása.
6. Táplálkozással kapcsolatos egészségügyi és vallási szokások, rendelkezések. (konyhatechnikai előírások: tisztítás, felhasználás, raktározás, receptek, ünnepek, a különböző táplálékok hatásai és tápértékei.). Táplálkozással kapcsolatos betegségek, azok specificitásai a mai napig (pl. diabetes, hypertonia)
7. A víz és szerepe az életfenntartásban, a mindennapokban, egyéni és közösségi felhasználásban. A kút- a forrás, mint közösségi információs központ. A vér valósága és mítosza, szakrális szerepe.
8. Egészség-betegség. Veleszületett és szerzett fogyatékoság társadalmi megítélésének története. Diszkrimináció. Karitás.
9. Az emberi test ábrázolásának kultúrtörténete. Anatómia és patológia. Test és lélek viszonyának paradigmái az orvosi teóriákban. Szimbolikák, attributumok.
10. Társkapcsolatok, házasság, házassági szerződés és az érzelmek. Nők, férfiak és gyerekek, a család. Életciklusok az egyén fejlődésében, a családban, betegellátás, a halál művészete (ars moriendi).
11. Orvosképzés, a tudás és az ellátás határai. Sebészet és egyéb invazív beavatkozások nem csak orvosi határai. Bibliai gyógyszerek, materia medica a Bibliában. Ma is használatos bibliai gyógyszerek.
12. A gyógyítás és orvoslás hagyománya a 21. századig. A család és egészségügyi és társadalmi problémái, új kihívások, kérdések és lehetséges válaszok.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadás adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

1. Schultheisz E. Birtalan Gy.: Orvostörténelem. Egyetemi jegyzet. Bp., SOTE, 1986. 168 p.:A jegyzet egyes részei az interneten is hozzáférhetőek:http://www.tudomanytortenet.hu/tankonyvek/a_kozegeszsegugy_tortenete/
2. [Werber SJ](#): Ancient answers to modern questions: death, dying, and organ transplants--a Jewish law perspective. [J Law Health](#). 1996-1997;11(1-2):13-44.
<https://pdfs.semanticscholar.org/d74b/794443919720e32dae73a2920028975be3e2.pdf>
3. F. Rosner: Medicine in the Bible and the Talmud: Selections from Classical Jewish Sources. KTAV Publishing House, Inc., 1995 - 328 oldal. [%20Rosner%20history%20of%20medicine&f=false](#)
4. A medicina krónikája szerk. Heinz Schott. Officina Nova. 1993. Dortmund. ISBN: 963-8185-84-8
5. Kopp M.-Székely A. Skrabszki Á.:A vallásosság és egészség az átalakuló társadalomba. Mentálhigiéné és Pszichoszomatika 5(2004)2, 103-125

Azoknak az **előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb., **KKK 8. pont**) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

Tudás:

- a. multidiszciplináris megközelítésben segít megismerni és megérteni a gyógyítás művészetét, a medicina fejlődéstörténetét és kapcsolatát az emberiséggel.
- b. Elmélyíti a tudást a pszichoszomatika és mentálhigiéné kapcsolatának változásairól különböző korokban
- c. bemutatja a természettudományi és teológiai szemlélet metszéspontjainak medicinális aspektusait
- d. bemutatja hogyan viszonyul a medicina a történelem során mindennapi élethez
- e. Segít megérteni a medicina, mint gyógyító akarat és lehetőség történetének fejezeteit, a vele kapcsolódó társadalmi jelenségek összefüggéseiben
- f. Gyarapítja a tudást a természet- és társadalomtudományi, a technikai fejlődés ismereteivel, azok kultúrtörténeti, művészeti vonatkozásaival.
- g. Rámutat a kiemelkedő metszéspontok, a paradigmaváltások fontosságára az orvoslásban, mely meghatározza az orvostudomány fejlődésének főbb irányait. A kutatások, felfedezések, és azok módszertana, új szemléletek elősegítik a gyógyító eljárások változásait, a beteg, az orvos, a család, a társadalom kapcsolatának átrendeződését.

Képesség:

- szélesebb látókör kialakítása a testi- lelki egészség megőrzésének társadalmi fejlődésének története ismeretében
- fejleszti a készségeket és képességeket - a medicinális szemlélet ismeretében - új tudástranszferrel a teológiai tudományokban
- képesség tesz orvosi szemlélettel is eligazodni a Biblia testtel és lélekkel foglalkozó konkrét

rendelkezéseiben, gyógyítási receptjeivel, betegség-megelőzések technikáival, aktualizálva a mai tudományos magyarázatokkal

- növeli a betegségek, a betegek, a kutatások, a felfedezések problémái iránti érzékenységet
- segíti a medicina szocio-kulturális diskurzusának és történelmi trendek szerepének, határoknak és határsértéseknek megértését

Attitűd:

Közössége tagjaiért karizmája és küldetése függvényében felelősséget vállal.

Autonómia és felelősség:

Egyházi szolgálata vagy közéleti tevékenysége során képes vezetni és irányítást elfogadni egyaránt.

Tantárgy felelőse: Dr. Forrai Judit

Tantárgy oktatásába bevont oktató(k):